

Abstrakt

Tytuł: Możliwości wykorzystania koncepcji relacji pedagogicznej Maxa van Manena w teorii i praktyce wychowania

Słowa kluczowe: Max van Manen, relacja pedagogiczna, *phenomenology of practice*, *human science pedagogy*.

Problematyka podjęta w przedstawionej pracy jest ściśle związana z wyraźnie widocznym na świecie rozwojem nowych inspiracji badawczych w obszarze pedagogiki fenomenologicznej. Rozwój ten w dużym stopniu wiąże się z zainteresowaniem osiągnięciami naukowymi w obszarze teorii wychowania i propozycjami w zakresie metodologii badawczej jednego z czołowych przedstawicieli pedagogiki fenomenologicznej na świecie, emerytowanego Profesora Uniwersytetu w Albercie, Maxa van Manena. W centrum zainteresowań badawczych pracy jest koncepcja relacji pedagogicznej i możliwości jej wykorzystania w praktyce i teorii wychowania. Problematykę pracy rozwijano pozostając w kontakcie z Profesorem Maxem van Manenem.

Podstawę metodologiczną proponowanej pracy badawczej stanowi analiza treści. Pierwszy rozdział pracy stanowi próbę krótkiego przybliżenia filozoficznych źródeł fenomenologii, najistotniejszych i najbardziej charakterystycznych dla niej pojęć, kontrowersji, trudności i nadziei związanych z jej rolą w budowaniu wiedzy naukowej w obszarze edukacji. W tym rozdziale została też podjęta refleksja nad filozoficznymi źródłami pedagogicznej myśli Maxa van Manena. Przedmiotem zainteresowania stała się recepcja pojęć z obszaru fenomenologii i hermeneutyki na gruncie jego własnych poszukiwań badawczych, intelektualnych inspiracji oraz miejsca rozwijanej przez niego *phenomenology of practice* w pejzażu współczesnej humanistyki i nauk społecznych. Istotne tutaj stało się podjęcie wyzwania podążania za nim w poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie o rolę i miejsce fenomenologii we współczesnych próbach podejmowania problematyki epistemologicznej, etycznej i antropologicznej w naukach szczegółowych. Drugi rozdział koncentruje się na przyjrzeniu się koncepcji i strukturze badania fenomenologicznego w obszarze zaproponowanych przez niego metodologicznych propozycji na gruncie pedagogiki.

Rozdział trzeci poświęcony został źródłom myśli pedagogicznej oraz teorii wychowania Maxa van Manena i przedstawieniu najistotniejszych dla jego myśli koncepcji

pedagogicznych. Podjęta zostanie próba przybliżenia istoty procesu nauczania oraz odkrywania i pogłębiania doświadczenia pedagogicznego nauczyciela. Istotne miejsce zostało przyznane refleksji nad procesem wychowania, rozwojem osobowym dziecka, doświadczeniem i rozumieniem dzieciństwa oraz problematyce z zakresu etyki pedagogicznej.

W rozdziale czwartym przedstawiona została koncepcja relacji pedagogicznej Maxa van Manena na tle rozwijających się badań nad tym zagadnieniem w Europie i na świecie.. Szczególnie istotna okaże się tutaj rozwijana przez Maxa van Manena koncepcja taktu pedagogicznego. Refleksja Maxa van Manena zaprezentowana została na tle osiągnięć najważniejszych badaczy problematyki relacji pedagogicznej takich jak Tone Saevi, Norm Friesen czy Gert Biesta.

W piątym rozdziale została podjęta próba analizy przykładowych aplikacji teoretycznych i praktycznych propozycji Maxa van Manena w nauce świata. Poddany został refleksji materiał zebrany i opracowany w trakcie budowania sieci kontaktów naukowych i korespondencji z badaczami, którzy w swojej pracy pedagogicznej i badawczej poszukują inspiracji w koncepcjach metodologicznych i pedagogicznych Maxa van Manena. Przedstawiony został specjalny program zbudowany w oparciu o jego koncepcję taktu pedagogicznego i realizowany w holenderskim Netherlands Institute of Educational Matter. W sposób szczególny uwzględnione zostały badania Tone Saevi (NLA University College, Bergen, Norway) i Mony Sommer (Associate Professor, University of South-Eastern Norway, Faculty of Health and Social Sciences, Department of Health, Social and Welfare Studies). Rozwój problematyki badawczej wsparł swoją życzliwą współpracą i przekazaną literaturą przedmiotu dr Mathew D. Dewar (Lake Forest College, USA).

Rozdział szósty stanowi próbę refleksji nad tym, na ile możliwe jest wykorzystanie inspiracji i impulsów płynących z koncepcji relacji pedagogicznej w poszukiwaniu nowego spojrzenia na wychowanie przez sztukę oraz fenomen pisanie. Istotnym źródłem inspiracji stała się problematyka narracji i fenomenu pisanie, ważnego dla jego koncepcji, jako „narzędzia” otwierające drogę do coraz bardziej świadomego rozumienia i tworzenia relacji. Problematyka podjęta w rozdziale rozwijana jest w oparciu o materiały uzyskane w trakcie współpracy z Patrickiem Howardem (Cape Breton University), Brettem Healeyem (Curtin University, Australia, Victoria Shanghai Academy, Hong Kong) i Margaret Mergą (Edith Cowan University). Pracy nad przedstawioną dysertacją doktorską towarzyszyła także korespondencja z Anną Kirową (University of Alberta, Kanada), oraz Stevenem. R. Smithem

(Simon Fraser University, Kanada), którzy również przekazali istotne dla rozwijanej badawczej materiały.